

Sygn. akt IV U 626/16

## WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 września 2016r.

Sąd Okręgowy/Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Częstochowie

Wydział IV

w składzie:

**Przewodniczący SSO Monika Wąsowicz**

Protokolant Karina Zbroińska

po rozpoznaniu w dniu 9 września 2016r. w Częstochowie

sprawy K. C.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w C.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania K. C.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w C.

z dnia 31 marca 2016r. Nr (...)

***zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonemu K. C. prawo do emerytury od dnia 1 marca 2016 roku.***

Sygn. akt IV U 626/16

## UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 31 marca 2016 roku numer (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. odmówił ubezpieczonemu K. C. przyznania prawa do emerytury.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy podniósł, że ubezpieczony na dzień 1 stycznia 1999 nie wykazał wymaganego 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach. Jednocześnie wskazano, iż za pracę w szczególnych warunkach nie uznano zatrudnienia od 23 czerwca 1988 roku do 31 grudnia 1989 roku w Przedsiębiorstwie (...) w C. na stanowisku kierowcy, ponieważ w/w stanowisko jest niezgodne z resortowym wykazem stanowisk.

W odwołaniu wniesionym do Sądu ubezpieczony K. C. wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji i przyznanie prawa do emerytury w związku z zatrudnieniem w Zakładzie (...) w B. w okresie od 11 kwietnia 1984 roku do 31 grudnia 1987 roku, gdzie wykonywał pracę na stanowisku kierowcy. Dodał, iż jako kierowca jeździł samochodem ciężarowym marki (...) o ładowności 3,5 tony, którym wywoził

odpady oraz przewozi osoby autobusem o liczbie miejsc 15. Na potwierdzenie charakteru swojej pracy wniósł o przeprowadzenie dowodu z zeznań wskazanych świadków.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych – Oddział w C. wniósł o oddalenie odwołania wywodząc jak w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

### **Sąd ustalił iż ważył, co następuje:**

K. C. urodził się (...). W okresie od 15 września 2008 roku do 13 marca 2009 roku ubezpieczony uprawniony był do pobierania świadczenia rehabilitacyjnego, a od 14 marca 2009 roku renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy. Świadczenie przyznano okresowo do 31 grudnia 2018 roku.

W dniu 9 marca 2016 roku ubezpieczony złożył wniosek o przyznanie prawa do emerytury.

Na dzień 1 stycznia 1999 roku wnioskodawca wykazał staż emerytalny w wymiarze 25 lat, 7 miesięcy i 10 dni okresów składkowych oraz 1 roku, 4 miesięcy i 16 dni okresów nieskładkowych. Organ rentowy uznał ubezpieczonemu następujące okresy pracy w szczególnych warunkach, tj.:

- od 22 czerwca 1977 roku do 31 marca 1980 roku (z wyłączeniem okresów nieobecności nieusprawiedliwionych, tj. 10 lutego 1978 roku, 22 kwietnia 1978 roku, 21 sierpnia 1978 roku, 4 września 1978 roku, 20-21 lutego 1980 roku, 26 lutego 1980 roku, 6 marca 1980 roku oraz 29 marca 1980 roku);
- od 8 kwietnia 1980 roku do 9 czerwca 1981 roku;
- od 12 czerwca 1981 roku do 28 czerwca 1983 roku;
- od 1 sierpnia 1983 roku do 31 marca 1984 roku;
- od 14 stycznia 1988 roku do 13 czerwca 1988 roku;
- od 15 stycznia 1990 roku do 21 stycznia 1994 roku oraz
- od 22 września 1994 roku do 31 grudnia 1998 roku;

w łącznym wymiarze 14 lat, 5 miesięcy i 25 dni.

W Zakładzie (...) w B. ubezpieczony zatrudniony był w okresie od 11 kwietnia 1984 roku do 31 grudnia 1987 roku na stanowisku kierowcy autobusu o liczbie miejsc powyższej 15.

W powyższym okresie ubezpieczony zatrudniony był w Oddziale (...), gdzie obsługiwał autobus o liczbie miejsc 40, rozwożąc pracowników do pracy i z pracy. Zasadniczo jeździł do P., A., D., L.. Praca ta odbywała się na dwóch zmianach i wykonywana była stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

W zależności od długości trasy ubezpieczony pracował na I zmianie od godziny 3:00 lub 4:00 do godziny 14:00, na II zmianie od godziny 14:00 do 00:00-1:00. Dodatkowo w okresach przerw między wyjazdami woził dzieci na wycieczki, ewentualnie obsługiwał samochód ciężarowy o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyższej 3,5 tony (...) albo J., którym wywoził odpady z odlewni na wysypisko.

(vide: akta rentowe, akta osobowe ubezpieczonego z Zakładu (...), zeznania świadków A. G. k. 27v., J. S. k. 27v.-28, W. K. k. 33v. oraz wyjaśnienia ubezpieczonego słuchanego w charakterze strony k. 34)

Zgodnie z art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2016 roku Dz. U. Nr 887 ze zm.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

1)okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz

2)okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem (ust. 2).

Od dnia 1 stycznia 2013 roku wykreślony został obowiązek rozwiązania stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem.

Jak stanowi art. 27 powyższej ustawy ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 roku przysługuje emerytura, jeżeli spełnili łącznie następujące warunki:

1)osiągnęli wiek emerytalny wynoszący co najmniej 60 lat dla kobiet i co najmniej 65 lat dla mężczyzn;

2)mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn.

W myśl zaś art. 32 ust. 1 powołanej wyżej ustawy ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 roku, będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1. Dla celów ustalenia uprawnień, o których mowa w ust. 1, za pracowników zatrudnionych

w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach

o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia (art. 32 ust. 2). Wiek emerytalny, o którym mowa wyżej, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wykonującym pracę w warunkach szczególnych przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych z uwzględnieniem art. 32 ust. 4a (art. 32 ust. 4). Art. 32 ust. 4a utracił moc z dniem 24 czerwca 2004 roku na podstawie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 14 czerwca 2004 roku (Dz. U. Nr 144, poz. 1530), z powodu niezgodności z art. 2 i 32 Konstytucji RP. Co należy rozumieć przez przepisy dotychczasowe zostało wyjaśnione w uchwale składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 13 lutego 2002 roku III ZP 30/01 (OSNP 2002/10, poz. 243). Według Sądu Najwyższego przez „przepisy dotychczasowe” należy rozumieć niektóre normy rozporządzenia, jednakże nie całość przepisów rozporządzenia Rady Ministrów

z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Zgodnie z §1 ust. 1 wyżej wskazanego aktu prawnego rozporządzenie stosuje się do pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wymienione w § 4-15 rozporządzenia oraz w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia, zwanych dalej "wykazami". Właściwi ministrowie, kierownicy urzędów centralnych oraz centralne związki spółdzielcze w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych ustalali w podległych i nadzorowanych zakładach pracy stanowiska pracy, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazach A i B (§ 1 ust. 2). Okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Okresy pracy te, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy (§ 2 wyżej powołanego rozporządzenia).

Przepisy § 1 ust. 2 i 3 rozporządzenia, zgodnie z powołanym wyżej orzeczeniem Sądu Najwyższego nie należą do „przepisów dotychczasowych”, bowiem nie normują materii wskazanej w art. 32 ust. 4 powołanej ustawy, czyli nie określają ani wieku emerytalnego, ani rodzajów i stanowisk pracy, ani warunków przechodzenia na emeryturę. Stanowisko Sądu Najwyższego znalazło również potwierdzenie w uzasadnieniu powołanego wyżej wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 14 czerwca 2004 roku.

Za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury, zwany dalej "wymaganym okresem zatrudnienia", uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia (§3 rozporządzenia). Pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach (§4 powołanego wyżej rozporządzenia).

W niniejszej sprawie bezspornym jest, iż na dzień 1 stycznia 1999 roku ubezpieczony wykazał wymagany okres zatrudnienia. Spornym zaś jest, czy K. C. przepracował na ten dzień 15 lat w warunkach szczególnych.

Ubezpieczony w celu wykazania brakującego okresu pracy w warunkach szczególnych przedłożył świadectwo pracy, angaże oraz legitymację ubezpieczeniową, z której wynika, iż w Zakładach (...) w B. wykonywał pracę kierowcy.

Organ rentowy odmówił uwzględnienia powyższego okresu zatrudnienia, z uwagi na brak świadectw pracy w szczególnych warunkach. Z przedłożonych zaś przez ubezpieczonego dokumentów nie wynika w sposób nie budzący wątpliwości czy w spornym okresie wykonywał on stale i w pełnym wymiarze czasu prace kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyższej 3,5 tony.

Okresy pracy w warunkach szczególnych wskazane w powołanym wyżej rozporządzeniu w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach mogą być wykazywane przez zainteresowanego, przed Sądem wszelkimi środkami dowodowymi, a przewidzianymi przez kodeks postępowania cywilnego, a w szczególności dokumentami z osobowych akt pracowniczych, zeznaniami świadków, przesłuchaniem stron. Przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków przed organem rentowym nie jest dopuszczalne (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 27 maja 1985 roku - III UZP 5/85 LEX nr 14635, uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 września 1984 roku - III UZP48/84LEX nr 14630 uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1984 roku - III UZP 6/84 LEX nr 14625).

W obecnym stanie prawnym zarządzenia resortowe zawierające uściślenia dokonane w innym okresie przez właściwych ministrów, polegające na ustaleniu wykazów stanowisk, powołane w świadectwach wykonywania prac w warunkach szczególnych zakwestionowanych przez organ rentowy nie mają wartości normatywnych, lecz jedynie informacyjną. „W państwie prawnym nie jest dopuszczalne zamieszczanie w rozporządzeniu jako akcie wykonawczym upoważnienia do podejmowania określonych działań przez inny podmiot i wyposażanie go w kompetencje wykonawcze. W świetle Konstytucji z 1997 roku rozporządzenie jako akt wykonawczy oparty na ustawie nie może zawierać subdelegacji. W konsekwencji, przedmiotem wykładni są wyłącznie przepisy ustawy i wydane na jej podstawie akty wykonawcze [...]. W rezultacie zatem o spełnieniu przesłanki "praca w szczególnych warunkach" przesądza wykonywanie pracy wymienionej w załącznikach (...) i (...) do rozporządzenia z 7.II.1983 r., które stanowią integralną część rozporządzenia jako aktu wykonawczego, niezależnie od tego, w jakim zakładzie praca taka była (lub jest) wykonywana.” (por. glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 7 lipca 1999 III RN 25/99 T. M. OSP 2002/4/48 t. 2).

Zdaniem Sądu ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w tym z akt osobowych oraz zeznań świadków wynika, iż w całym okresie zatrudnienia w Zakładach (...) w B. ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu wykonywał prace wymienione w wykazie A, dział VIII, poz. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 roku, Nr 8, poz. 43 ze zm.) będąc zatrudnionym na stanowisku kierowcy autobusu. Co prawda w aktach osobowych z tego okresu stanowisko jego pracy określane jest wyłącznie jako kierowcy, jednakże biorąc pod uwagę, iż odwołujący uprawnienia do kierowania autobusami uzyskał już 25 listopada 1977 roku oraz od 1977 roku wykonywał wyłącznie pracę na stanowisku kierowcy autobusu, wątpliwości Sądu nie budzi fakt, iż w spornym okresie wykonywał on analogiczne prace. Powyższe zresztą stanowczo potwierdzili powołani w sprawie świadkowie. I tak W. K. ówczesny brygadzysta transportu i dyspozytor przyznał, iż kierowcy autobusów jeździli codziennie od 8 do 10 godzin dziennie. Jak bowiem wyjaśnił kierowcy jeździli rotacyjnie do różnych miejscowości i w zależności od długości trasy na I zmianie pracowali od godziny 3:00 lub 4:00 tak, aby zabrać wszystkich pracowników i zawieźć ich do pracy na 5.30. Następnie rozwozili do domów pracowników kończących pracę na III zmianie i wracali do bazy około godziny 9:00-10:00. Ponownie około godziny 11:00 lub 12:00 (w zależności od trasy) kierowcy znów wyjeżdżali po pracowników zatrudnionych na II zmianie i wracali z powrotem do bazy około 13:30-14:00 i na tym kończyła się ich zmiana. Kierowcy zaś pracujący na II zmianę zaczynali pracę o godzinie 14:00 i przez 2-3 godziny rozwozili pracowników oraz dodatkowo wykonywali także inne prace zleczone, tj. rozwozili sportowców, byli wynajmowani na pogrzeby itp. i następnie znów około godziny 19:30-20:00 wyjeżdżali po pracowników zaczynających pracę na III zmianie i około godziny 22:00 jechali po pracowników kończących pracę na II zmianie. Do bazy wracali około 00:00 lub 1:00 w nocy. Potwierdził on również, iż odwołujący w okresach, gdy pracował na II zmianie, w przerwach między wyjazdami po pracowników, obsługiwał wywrotkę o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony. Charakter pracy ubezpieczonego potwierdził także J. S., który pracował jako kierowca autobusu. Zeznał on, iż w spornym okresie, z uwagi na bardzo dużą liczbę pracowników dojeżdżających konieczna była stała obsługa transportowa. Przyznał on również, iż w zależności od zmiany kierowcy autobusów pracę rozpoczynali na I zmianie od 3:00-4:00 rano i kończyli około godziny 14:00, zaś na II zmianie od godziny 14:00 do 00:00-1:00 w nocy. Przyznał on również, iż w przerwach między przewozami kierowcy wynajmowani byli do wykonywania innych prac, jak obsługa wycieczek szkolnych, imprez zakładowych, wczasów itp. Także A. G. potwierdził charakter pracy odwołującego jako kierowcy autobusu oraz kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyższej 3,5 tony. Na uwadze należy mieć bowiem fakt, iż od 30 listopada 1987 roku K. C. posiadał także prawo jazdy kategorii(...)

Mając na uwadze powyższe Sąd uznał, iż odwołanie ubezpieczonego zasługuje na uwzględnienie, albowiem wykazał on wymagany 15-letni okres pracy w szczególnych warunkach wykonując w Zakładach (...) w B. prace kierowcy autobusu o liczbie miejsc powyższej 15 oraz dodatkowo kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyższej 3,5 tony, tj. prace wymienione w wykazie A, dział VIII, poz. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze i dlatego na podstawie art. 477<sup>14</sup> § 2 k.p.c. orzeczono jak w sentencji wyroku.